

Jak dál se zdravotnickými asistenty?

Medical Tribune - 19.5.2015 rubrika: Fórum - strana:

Od roku 2008 střední zdravotnické školy neopouštějí absolventi s kvalifikací všeobecné sestry, ale zdravotnického asistenta. Každý rok jich přibude kolem dvou tisíc, jejich pozice ale i po několika letech zůstává nevyjasněná. Tři čtvrtiny z nich po maturitě studují dále, zbytek z nemocnic mizí jak pára nad hrncem, když zjistí, jak nevděčné jejich postavení je. U lůžek nemocných pak samozřejmě vzniká mezera v zajištění ošetrovatelské péče. Proto se zainteresovaných odborníků tentokrát ptáme: Co se má dále dít se zdravotnickými asistenty? Má tento obor právo na život? Jak využít potenciál těch, kteří jej již vystudovali?

Mgr. Karel Štix, předseda Asociace zdravotnických škol ČR

Odpověď je jednoduchá: střední zdravotnické školy připravují žáky oboru zdravotnický asistent již osmým rokem. Vzdělavatelé i zdravotnický terén tento obor přijali a nepříznivý vývoj u nás a v celé Evropě, kde je predikován akutní nedostatek lékařských i nelékařských profesí v horizontu pěti let, nás přímo vybízí k pragmatickému řešení plně využít potenciálu absolventů, kteří poskytují základní ošetrovatelskou péči. Většina zkušených odborníků z praxe se shoduje v tom, že zdravotnický asistent je plnohodnotnou součástí ošetrovatelského týmu a jeho pozice musí být optimálně legislativně nastavena.

Z usnesení valné hromady na konferenci Asociace zdravotnických škol na podzim 2014 vyplývá, že by měly být zachovány veškeré jeho kompetence podle vyhlášky č. 55/2011 Sb., měl by být zrušen tzv. odborný dohled a stanoveno adaptační období tohoto pracovníka v praxi s následným zařazením do systému celoživotního vzdělávání (optimální je tříleté období s možností zvýšení kvalifikace studiem na vyšší odborné škole, v bakalářském programu nebo specializovaných kursech). Dalšími pádnými argumenty pro zachování této profese jsou, kromě zmíněného nedostatku zdravotnických pracovníků, narůstající počet stárnoucí populace, zvyšování počtu lidí trpících civilizačními chorobami (obezita, Alzheimerova a Parkinsonova choroba, diabetes, karcinogenní onemocnění, onemocnění pohybového aparátu apod.).

Zásadním a chybným krokem, jehož důsledky pociťujeme v průběhu celého polistopadového období, je absence několikastupňového systému ošetrovatelské péče s jasně vymezenými kompetencemi profesí a jejich legislativním ukotvením. Zde se jasně ukázala „bezzubost“ především ministerstva zdravotnictví, které je garantem ošetrovatelské péče. Zdravotnická zařízení, ale také vzdělavatelé již šest let marně čekají na novou podobu zákona, který zajistí kvalitní ošetrovatelskou péči v ČR.

Mgr. Jana Pastuchová, poslankyně Parlamentu ČR

Základní chybou je systém vzdělávání nelékařských zdravotnických profesí v ČR, který je podle mého názoru nekonceptní, chaotický a pro praxi nevyhovující. Na funkci zdravotnického asistenta nebyl vůbec připraven a podle toho to teď také vypadá. Nedivím se, že tři čtvrtiny absolventů zdravotnických středních škol jdou studovat dál. Zbytek by měl jít do praxe, ale často míří mimo obor. Proč? Nastavení kompetencí u jednotlivých pozic je nesystémové, zdravotničtí asistenti mohou sloužit pouze pod dohledem, finanční ohodnocení je mnohdy směšné. Střední zdravotnické školy už bohužel nejsou prestižními školami a studenti se do nich tedy zrovna nehrnou.

Prakticky denně se potýkám s otázkou „A co teď s tím?“ Sama jsem původním povoláním zdravotní sestra a obrací se na mě řada kolegyň a kolegů z celé ČR. Nerada bych pokračovala v nastaveném trendu „pokus – omyl“. Určité řešení ale vidím v oblasti vysokých škol. Skutečně potřebuje každá zdravotní sestra vysokou školu? Já si myslím, že nikoli, přestože zástupci vysokých škol o tomto tématu nechtějí ani slyšet a jejich lobby za zachování stávajícího stavu je nepřehlédnutelná. Všichni tvrdí, že se musíme držet evropských směrnic, konkrétně směrnice Evropského parlamentu a Rady EU o uznávání odborných kvalifikací. Ano, to je mocný argument, ale podle mého názoru bychom se měli řídit především potřebami české praxe. Osobně se mi líbí myšlenka, kdy by absolvent střední zdravotnické školy po několikaleté praxi prošel jakýmsi krátkodobým „přemostovacím vzdělávacím kursem“. Mohl by si tak doplnit potřebné znalosti a stát se plnohodnotnou všeobecnou sestrou, a to bez vysokoškolského titulu. Potenciál v lidech musíme rozvíjet, nikoli tlumit kvůli přebujelé byrokracii.

PhDr. Martina Šochmanová, MBA, prezidentka České asociace sester

Dle mého názoru má zdravotnický asistent své místo v ošetrovatelském týmu. Ideální představa je (a byla především u vzniku této profese), že převezme méně odbornou práci od všeobecné sestry. V současném nedostatku všech nelékařských profesí se musíme snažit především o to, aby ti, kteří tento obor vystudují, neodcházel mimo zdravotnická zařízení.

Mgr. Jana Nováková, MBA, náměstkyně pro ošetrovatelskou péči, Fakultní nemocnice v Motole Zdravotnický asistent má nepochybně své místo v systému ošetrovatelské praxe.

Stávající situace tomu ale příliš neodpovídá. Do praxe jich nastupuje minimum, jejich postavení je někdy rozporuplné a nevyhovuje ani samotným asistentům. Obor má budoucnost, ale je žádoucí provést změny, které povedou ke smysluplnému uplatnění. Například zrušit odborný dohled, který vyžaduje současná legislativa, vymezit kompetence, zatraktivnit obor a finančně ohodnotit. Zdravotničtí asistenti nemají nahrazovat všeobecné sestry, ale doplnit tým v rámci systému víceúrovňové ošetrovatelské péče.

Mgr. Lenka Gutová, MBA, náměstkyně ředitele pro nelékařské zdravotnické profese a řízení kvality zdravotní péče, Ústřední vojenská nemocnice – Vojenská fakultní nemocnice Praha

V současné době se bez zdravotnických asistentů vzhledem ke klesajícímu počtu absolventů oboru všeobecná sestra ve zdravotnické praxi neobejdeme. V ÚVN je v praxi zařazeno téměř patnáct procent zdravotnických asistentů z celkového počtu sester na standardních lůžkových stanicích.

Praxe však ukázala, že vzhledem k získaným kompetencím převážně v základní ošetrovatelské péči a zejména teoretickým znalostem vyplývajícím ze vzdělávacích programů pro obor zdravotnický asistent není možné nahrazovat místa sester v systemizacích pracovních míst profesí zdravotnického asistenta. Chybou tedy bylo, že zdravotničtí asistenti nahradili částečně místa sester a nebyli do týmů zařazováni nad rámec počtu sester.

Za předpokladu, že bude personální vyhláška upravena tak, že zohlední potřeby praxe v návaznosti na již nastavené vzdělávací programy, mohou být asistenti do budoucna platnými členy ošetrovatelských týmů. V opačném případě je jejich osud nejistý.